

JOANNA MACYOVÁ a MOLLY BROWNOVÁ

NÁVRAT DO ŽIVOTA

*Aktualizovaný průvodce
Metodou obnovy spojení*

MAITREA

NÁVRAT DO ŽIVOTA

JOANNA MACYOVÁ a MOLLY BROWNOVÁ

N Á V R A T
D O
Ž I V O T A

*Aktualizovaný průvodce
Metodou obnovy spojení*

Přeložil Radomír Boucný

MAITREA

2020

KATALOGIZACE V KNIZE – NÁRODNÍ KNIHOVNA ČR

Macy, Joanna, 1929-

[Coming back to life. Česky]

Návrat do života : aktualizovaný průvodce Metodou obnovy spojení / Joanna Macyová a Molly Young Brownová ; přeložil Radomír Boucný. -- První vydání v českém jazyce. -- Praha : Maitrea, 2020. -- xxxiv, 439 stran

Přeloženo z angličtiny. -- Obsahuje bibliografii, bibliografické odkazy a rejstřík

ISBN 978-80-7500-507-6 (brožováno)

* 159.923.5 * 2-1/-5 * 2-664.3 * 2-584.7 * 502.1 * 504 * (0.062)

– sebezdokonalování

– sebeřízení

– náboženské tradice

– synkretismus (náboženství)

– duchovní cvičení

– člověk a příroda

– globální problémy životního prostředí

– populárně-naučné publikace

159.92 - Vývojová psychologie. Individuální psychologie [17]

Joanna Macyová a Molly Young Brownová

Návrat do života

Coming Back to Life

Copyright © 2014 by Joanna Macy and Molly Young Brown

First published New Society Publishers Ltd., Gabriola Island, British Columbia, Canada

Translation © Radomír Boucný, 2020

Czech edition © MAITREA a.s., Praha 2020

ISBN 978-80-7500-507-6

Na památku

Francise Macyho
(1927–2009),

jenž miloval tuto metodu,
pojmenoval ji
a stojí nám dál po boku
při jejím rozvoji.

Milí čtenáři,
snažíme se, aby naše knihy byly perfektní. Pokud i přesto objevíte v textu nějakou chybu, napište nám na nakladatelstvi@maitrea.cz a my ji rádi opravíme.
Díky, Vaše nakladatelství

Obsah

Svolení	xvii
Poselství dalajlámy	xix
Předmluva Matthewa Foxe	xxi
Úvodní slovo Joanny Macyové	xxv
Úvodní slovo Molly Young Brownové	xxix
 KAPITOLA 1: ZVOLIT SI ŽIVOT	1
Ještě stále se můžeme rozhodnout pro svět, který podporuje život	4
Volba našeho příběhu	6
1. Tak jako obvykle	6
2. Velký rozklad	6
3. Velký obrat	6
Velký obrat	7
1. Pozdržovací akce na obranu života	8
2. Transformace základů našeho společného života	11
3. Změna vnímání a hodnot	17
 KAPITOLA 2: NEJVĚTŠÍ NEBEZPEČÍ –	
OTUPENÍ SRDCE A MYSLI	23
Co je to bolest pro svět?	25
Co otupuje srdce a mysl?	27
Strach z bolesti	27
Strach z beznaděje	27
Další duchovní pasti	28
Strach vybočovat z davu	29
Nevíra v naši vlastní inteligenci	29

Pocity viny	30
Strach ze způsobení bolesti našim blízkým	31
Pohled na sebe sama jako na oddělenou bytost	31
Ukradená pozornost	32
Strach z bezmoci	33
Strach připustit si a mluvit	34
Masmédia	35
Pracovní a časový stres	36
Sociální násilí	37
Cena za blokování naší bolesti pro svět	37
Zablokování kognitivních funkcí	38
Zablokování přístupu k nevědomí	38
Potlačení pudu sebezáchovy	38
Potlačovaný erós	39
Zablokovaná empatie	39
Zablokovaná představitost	40
Blokovaná zpětná vazba	41
Návrat do života	41

KAPITOLA 3: VÝCHOZÍ ZÁZRAK – NAŠE PRAVÁ

PŘIROZENOST A SÍLA	45
Teorie živých systémů	47
Jak život organizuje sám sebe	48
Voda, oheň a síť života	50
Teorie Gaia	51
Hlubinná ekologie	52
Za hranice antropocentrismu	53
Ekologické já	54
Kladení si hlubších otázek	55
Prastará duchovní učení	56

Abrahámovská náboženství	57
Asijské tradice	59
Spiritualita domorodých národů	60
Zázrak mysli	61
Já jako ten, který činí volby	62
Pozitivní dezintegrace	63
My jsme svět	66
Povaha naší síly a moci	68
Moc „nad něčím či někým“	68
Sdílená moc	69
Síla „nad“ blokuje zpětnou vazbu	70
Síla odhalení	71
Synergie a milosrdenství	72
 KAPITOLA 4: CO JE TO METODA OBNOVY SPOJENÍ?	 75
Historie metody	76
Cíle metody	77
Základní předpoklady metody	78
🌀 Spirála metody	80
Proroctví Šambaly	82
Metoda obnovy spojení v prostředí korporací	85
 KAPITOLA 5: JAK PROVÁDĚT METODOU	
OBNOVY SPOJENÍ	87
Význam práce ve skupinách	88
Práce facilitátora	89
Základy správného facilitování	90
Schopnosti výtečného průvodce	91
Plně zapojte účastníky	93
Práce se silnými emocemi	95

Pokyny k provádění rituálů	97
Prostředí semináře a jeho uspořádání	98
Finance	100
Zahájení semináře	100
Zakončení semináře	102
Zhodnocení	103
Návazné aktivity	104
Další podpora pro průvodce	105
KAPITOLA 6: VDĚČNOST JAKO ZÁKLAD	109
Vděčnost: výukové body	110
Cvičení	112
Zpřítomnění se pomocí dechu, pohybu, zvuku a ticha	112
☞ Úvodní vyjádření vděčnosti	115
Otevřená prohlášení	116
Otevřená prohlášení zaměřená na vděčnost	117
Kruhy vděčnosti	117
☞ Chůze zrcadlení	118
Otevřená prohlášení o Velkém obratu	119
Kolo Velkého obratu	120
Tanec jilmů	121
Atmosféra vděčnosti během celého semináře	123
KAPITOLA 7: RESPEKTOVÁNÍ NAŠÍ BOLESTI PRO SVĚT	125
Naše vnitřní odezva na utrpení a ničení	126
Cvičení	128
Velký rozklad v malých skupinkách	129
Otevřená prohlášení o respektování naší bolesti	129
Prodýchání	131
Hemžení	131

Hlášení náčelníku Seattleovi	135
Bestiář	137
Zapomněli jsme, kým jsme	138
„To mě nezajímá“	138
Mohyla smutku	140
Mandala pravdy	141
Rituál Zoufalství	147
Mísa slz	153
Spontánní psaní	155
Sebevyznění pomocí barev a hlíny	156

KAPITOLA 8: POHLED NOVÝMA OČIMA

Potrava pro mozek	162
Klíčové body výuky	163
Rady pro vyjádření těchto myšlenek	165
Cvičení	167
Hra na systémy	168
Hra Tragédie obecní pastviny (nebo také hra Matice)	172
Kdy jsem jednal jinak	173
☞ Šířící se kruhy nebo také Čtyři hlasy	175
Opečovávání	176
☞ Kdo jsi?	182
Tanec rozsekání ega	184
Příchod bódhisattvy (neboli také Vlastním svůj život)	187
☞ Shromáždění všech bytostí	192
Kdož jsi potřebný, stojím při tobě	200

KAPITOLA 9: HLUBOKO V ČASE – NAPOJENÍ SE NA MINULÉ

I BUDOUCÍ GENERACE	203
Znovuobydlení času	205

Cvičení	207
○ Vyzývání bytostí tří časů	207
Otevřená prohlášení o času	208
○ Evoluční dary zvířat (nebo také Eko-hemžení)	209
○ Sklizení darů našich předků	211
Audionahrávka vzkazu pro budoucí generace	219
Dopis z budoucnosti	220
○ Sedmá generace (dříve Dvojitý kruh)	221
Terénní práce na Velkém obratu	226
Sjezd vypravěčů	227

KAPITOLA 10: VYDÁVÁME SE NA CESTU

Dosavadní uvědomění v rámci Spirály	232
Cvičení	233
Vytváření sítě	233
Sdílení starostí a nadějí	234
Mapa života	238
Zobrazení své síly	239
Meč v kameni	240
Volání a zdroje	242
Diskuzní skupiny	244
Corbett	245
Komise pro ozřejnění	247
Rozhovor s Márou (Pánem smrti) k posílení našeho předsevzetí ...	251
Poklony našim odpůrcům	254
Založení studijních a akčních skupin	256
Čtyři příbytky	259
Pět slibů	259
Kruh požehnání	261
Dvě básně pro naši další cestu kupředu	262

KAPITOLA 11: METODA OBNOVY SPOJENÍ –

PRÁCE S DĚTMI A DOSPÍVAJÍCÍMI	265
Co děti vědí a cítí?	267
K čemu vede mlčení	269
Tipy na překonání strachu a mlčení	271
Využití Metody obnovy spojení	275
Generace se probouzí	276
Cvičení pro děti a dospívající	277
Práce se Spirálou s matkami a jejich dcerami	277
Mluvící kruh	278
Vděčnost	279
Člověk fotoaparát	280
Respektování naší bolesti pro svět	281
Otevřená prohlášení	282
Hemžení s otevřenými prohlášeními	282
Dva příběhy o práci s Mandalou pravdy s dětmi	284
Písnička Boom Chicka Boom a pocity	286
Pohled novými očima	288
Síť života	288
Náš život coby Gaia	289
Hra na roboty	292
Shromáždění všech bytostí ve školách	293
Vydáváme se na cestu	293
Otevřená prohlášení k etapě Vydáváme se na cestu	293
Příběh mořské hvězdice a rituál	294
Galaktické shromáždění	295
Plánování akcí	297

KAPITOLA 12: VÝUKA V KOMUNITÁCH

LIDÍ BAREVNÉ PLETI	301
První část	301
Začínáme	304
Pocta předkům	305
Nesmírnost bolesti	306
Jak je bolest lidí barevné pleti patologizována	308
Pohled novými očima na společnost průmyslového růstu	310
Doba hlubokého kulturního probuzení	313
Druhá část	314
Na cestě k Metodě obnovy spojení	314
Hlubková kultura jako objektiv	316
Spřádáme vlákna společně	321
Třetí část	325
Adelaja Simonová	325
Adrián Villaseñor Galarza	326
Andrés Thomas Conteris	327
Čtvrtá část: Sdílení Metody obnovy spojení s prvními národy	328

KAPITOLA 13: MEDITACE PRO VELKÝ OBRAT

☞ Sít života	332
☞ Meditace Gaia	334
Meditace na smrt	336
☞ Milující laskavost	337
Prodýchání	340
☞ Velké klubko ctností	343
☞ Čtyři příbytky	346
Dvě litanie	350
Příloha A: Poselství náčelníka Seattlea	353
Příloha B: Bestiář Joanny Macyové	357

Příloha C: Etika a deklarace práv	363
Příloha D: Práce s tělem a pohybem, použití Spirály na seminářích tvůrčího psaní	369
Poznámky	383
Zdroje	395
Rejstřík	409
Poděkování	419
Slovo o autorkách	425
Ohlasy na knihu <i>Návrat do života</i>	429

Svolení

Autorky děkují níže uvedeným vydavatelům a autorům za svolení otisknout materiál chráněný autorskými právy nebo jimi kontrolovaný.

Anitě Barrowsové za „Psalm“ z díla *We Are The Hunger (My jsme tím hladem)*, z nepublikovaného rukopisu z roku 1998. Otištěno se svolením autorky.

Dougu Hittovi za bezejmennou a nevydanou báseň, 2008. Použito se svolením.

Robinsonu Jeffersovi za báseň „The Tower Beyond Tragedy“ (Věž za tragédií) uvedenou v: Tim Hunt, ed. *The Collected Poetry of Robinson Jeffers*, sv. 1, 1920 – 1928. Stanford, 1988. ©1995 Board of Trustees of the Leland Stanford Junior University.

Billu Johnstonovi za báseň „I Take to Myself“ (Beru si pro sebe). Otištěno se svolením autora.

Aries Jordanové za báseň „Honoring my Pain“ (Uznávám svou bolest). Citováno se svolením autorky. Dostupné na jejích webových stránkách: <https://journey2womanhood.tumblr.com/poetry>

Molly Lockwoodové za nepublikovanou báseň v jedenácté kapitole.

Albertu Ríosovi za báseň „Who Has Need, I Stand with You“ (Kdož jsi potřebný, stojím při tobě). *Orion Magazine* (online), May/June 2010. © Alberto Ríos. Použito se svolením.

Suse Silvermarieové za báseň „A Thousand Years of Healing“ (Tisíc let léčení). Otištěno se svolením, susasilvermarie.com

Autorky vynaložily veškeré úsilí, aby zjistily autora fotografie zachycující Tanec jilmů v šesté kapitole, ale neúspěšně. Pokud k této fotografii můžete poskytnout nějaké informace, kontaktujte prosím vydavatele.

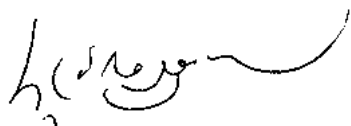
Poselství dalajlámy

IKDYŽ JE STÁLE ZŘEJMĚJŠÍ, jak vzájemně závislí jsme prakticky ve všech ohledech našeho života, zdá se, že to nemá příliš velký vliv na způsob, jímž uvažujeme o nás samotných ve vztahu k našim bližním a životnímu prostředí. Žijeme v době, kdy lidské konání v globálním měřítku vyvinulo úsilí k tvoření i ničení. A přesto se nám nedaří kultivovat odpovídající smysl pro zodpovědnost. Většina z nás se zabývá pouze lidmi a majetkem, které se nás přímo týkají. Přirozeně se snažíme chránit naše rodiny a přátele před nebezpečím. A podobně se většina lidí bude snažit chránit své domovy a pozemky před zničením, ať už nebezpečí hrozí od nepřátel, či přírodních pohrom, jako jsou požáry a povodně.

Existenci čistého vzduchu a vody, trvalou produkci plodin i dostupnost surovin považujeme za samozřejmé. Víme, že zdroje jsou omezené, ale protože myslíme jen na naše vlastní zájmy, chováme se, jako by tomu tak nebylo. Naše omezené a sebestředné postoje neodpovídají ani požadavkům doby, ani našim možnostem a schopnostem. Dnes, kdy se mnozí lidé potýkají s bídou a pocitem odcizení, jsme postaveni před globální problémy, jako je chudoba, přelidnění a destrukce životního prostředí. Těmto problémům je nutné se

věnovat společně. Žádná samostatná komunita či národ nemohou doufat, že by je vyřešily samy. Ukazuje to na skutečnost, že náš svět se stal malým a vzájemně propojeným. V dávnověku byla každá vesnice víceméně samostatná a nezávislá. Nebylo potřeba spolupracovat se světem za hranicemi obce a ani se to neočekávalo. Lidé se zaopatřili sami a to jim k přežití stačilo. Současná situace je značně odlišná. Už není možné uvažovat pouze v rámci jednotlivých národů či zemí, natož jedné obce. Pokud máme překonat současné problémy, potřebujeme vyvinout smysl pro všeobecnou zodpovědnost vycházející z lásky a vlídnosti vůči našim lidským bratrům a sestrám.

V naší současné situaci závisí samotné přežití lidstva na těch, kdo rozvíjejí své zaujetí pro lidstvo jako celek, nejen pro vlastní společenství či národ. Současná skutečnost nás nutí k jasnějšímu myšlení i konání. Omezenost a sebestředné uvažování nám mohly dobře sloužit v minulosti, ale v dnešní době mohou vést pouze ke zkáze. Takové postoje můžeme snadno překonat kombinací vzdělávání a praktické přípravy. Tato kniha Joanny Macyové a Molly Young Brownové obsahuje množství rad na základě jejich vlastních zkušeností, jak tuto odbornou přípravu prakticky uskutečňovat na individuální i veřejné úrovni. S velkou radostí vyjadřuji svůj obdiv k této práci a chtěl bych čtenáře povzbudit, aby k ní měli nejen uznání, ale aby na jejím základě také konali ve prospěch všech vnímajících bytostí i celé planety, která je našim jediným domovem.

Jeho Svatost XIV. dalajláma Tenzin Gyatso,
7. září 1998, Tibet

Předmluva

Matthew Fox

ZAČÁTEK TOHOTO TISÍČILETÍ JE obdobím destrukce planety i komunikace na celoplanetární úrovni, ztráty legitimacy náboženských institucí, odcizení mládeže a vymírání druhů. Realita současné doby potřebuje právě takovouto knihu a hluboké myslitele a aktivisty, jako jsou Joanna Macyová a Molly Young Brownová. Tato kniha je *zdrojem* ve skutečném významu tohoto slova. Vrací nás ke zdroji a k našim duchovním kořenům, aby naše jednání působilo na základě nekonání a vycházelo z naší svobody a vědomí sebe sama, aby nešlo o jednání na základě naší projekce.

Joanna Macyová, autorka a učitelka Metody obnovy spojení, je představitelkou toho nejlepšího úsilí své (i mé) generace zaměřeného na nahrazení dualistických, sekularistických a antimystických tendencí moderní doby soucitem a láskyplným konáním. Přestože Joanna pochází z imponující linie kalvinistických kazatelů, jejím nejhlubším duchovním darem je uplatňování buddhistických zásad, které uznávají hluboké utrpení světa a nesou v sobě odhodlání napomáhat při Velkém obratu, který je východiskem z tohoto utrpení.

Podobně jako staří mystikové směřuje Joanna naši pozornost na beznaděj, temnotu a strach, jež nás všechny svírají, a rozptyluje představy o tom, že popírání, necitlivost a únik jsou oprávněnou volbou. Podněcuje čtenáře k analýze i konání a předkládá cvičení k posílení mysli i srdce pro naše další úsilí. Vítám také příspěvní Molly Brownové, která má dlouholeté zkušenosti s koučováním a výukou nástrojů psychosyntézy, ekopsychologií i s Metodou obnovy spojení. Její přínos je významný pro celkovou využitelnost a podnětnost knihy.

Tuto knihu je v mnoha ohledech možné považovat za návod pro mystiky a proroky na prahu třetího tisíciletí. Je hluboká pro svůj eklekticismus a použití cvičení propojujících jednotlivá náboženství a duchovní nauky. Čerpá nejen ze svěbytných buddhistických duchovních metod, ale také z praktik, jež pocházejí z dalších tradic, a z imaginativních zkušeností, které autorky získaly při vedení seminářů zaměřených na léčení beznaděje, pořádaných v mnoha zemích světa.

Bylo mi ctí se několika takových seminářů účastnit. Mnohé jsem taky spolu s Joannou vedl a vždy jsem se pak cítil obohacený a posílený jejím darem duchovního vedení. Vybavuji si naši společnou práci na mnichovském semináři zaměřeném na ekologickou spravedlnost, práci s obyvateli vesničky Findhorn v severním Skotsku, zaměřenou na přijetí kladných stránek temnoty a uvědomění si utrpení, a semináře „Vesmírný Kristus a Buddhova podstata“ v Santa Barbaře a na oaklandské Univerzitě duchovní tvořivosti v Kalifornii. Při čtení této knihy se mi vybavují všechny ty vzpomínky a mé vědomí je zaplavováno silou a elánem. Na Joannině práci je výjimečné nejen její vášnivé odhodlání (jež může být známkou zdravého nadšení, které zdědila od svých kalvinistických předků) a silně analytické myšlení, ale hlavně její uvědomění, že učení se neodehrává jen v hlavě, ale také v srdci a s podporou všech čaker. Prožitky získané během práce vedené Joannou jsou stejně hodnotné jako teorie, kterou učí. Stejně jako

jiní světoví teologové pracující s osvobozením propojuje také autorka této knihy praxi s teorií.

Tato kniha, jež čerpá ze čtyřiceti let vnitřní práce a práce s lidmi a vychází z moudrosti našich předků na Východě i Západě a v níž se spojuje rozum, srdce a prožitky duchovní vizionářky a oddané bojovnice za ekologickou a sociální spravedlnost, je požehnáním pro naši dobu.

Jestliže tato kniha nese název *Návrat do života*, znamená to, že nás obklopuje smrt a že nás poráží. Jak bychom se mohli navrátit do života, aniž bychom tu přítomnost smrti uznali? Zdá se, že nás ona smrt skutečně poráží a že naši kulturu přemohla – některá je skutečná a jinou si na sebe uvalujeme sami. Když vidíme ztracenou mládež, tabákové společnosti cíleně zaměřené na třináctileté, aby v nich vyvolaly závislost, korporace bohatnoucí na vykořisťování žen a dětí v asijských továrnách s nevyhovujícími pracovními podmínkami, sexuální vykořisťování ve velkém měřítku, globální oteplování a jeho popírání či tragédii elektrárny Fukušima, stává se přítomnost smrti mnohem zřejmější. Je to smrt morální, duchovní a dokonce i fyzická.

A proto nás v takové době může potěšit kniha dvou autorek, jež věnovaly svá srdce, práci a velké nadšení tématu zmrtnýchvstání a cestám vedoucím ze smrti. Jak se můžeme v této těžké době navrátit k životu, tedy k duchu? Autorky nám k tomu poskytují teoretický návod i praktická cvičení. Jejich práce je duchovní, stejně tak jako i tato kniha. Vede k uzdravení a dává naději, čímž nás posiluje na cestě k léčebnému životu. Mistr Eckhart, významný středověký dominikán, mystik a věstec, jenž byl odsouzen papežskou jurisdikcí za svou podporu rolníků, žen a dalších lidí vyvržených společností, kdysi napsal, že „léčebný život je dobrý život“. A léčebná kniha je dobrá kniha.

Tato publikace je knihou moudrosti, protože působí z perspektivy kosmologie a duchovnosti, které jsou nedílnou součástí tradic

moudrosti celého světa. Nespokojuje se pouze s poznatky. Kromě toho, protože mnoho jejích příběhů a učení pochází od tisíců lidí z celého světa nebo jimi byly prověřeny v průběhu léčebných seminářů, je také zárukou kolektivní moudrosti. Z jejích řádků můžeme skutečně silně cítit moudrost lidské společnosti. Pozornost věnovaná příštím, ještě nenarozeným generacím, stejně jako nadšení pro jiné než lidské bytosti a volání ke sdílení pospolitosti s nimi navíc povyšuje její moudrost, neboť nás vede k duchovnímu uvědomění a činům.

Toto dílo je uzdravující. Přichází od léčitelek, v pravém smyslu kněžek, porodních báb ušlechtilosti. Je příslibem probuzení léčitelství ve společnosti a jejích institucích, v církvi i srdcích a myslích všech, kdo pracují pro spravedlnost a ekologickou spravedlnost. Joanna Macyová je jednou z autentických hlasatelek této doby a její prorocký hlas promlouvá v zájmu chudých a těch, kteří nemají právo rozhodovat – mládeže, nemajetných lidí a lidí ekologicky ohrožených. Ale nezůstává jen u toho, předává své prorocké názory také ostatním. Píše o nich a povzbuzuje nás k tomu, abychom se nebáli a nepopírali sami sebe. Dodává nám odvalu. Pomáhá nám ji budovat, abychom našli a uplatňovali svůj vlastní prorocký hlas, a přispěli tak ve spojení s druhými lidmi a v rámci společenských skupin k uzdravující práci, jíž si tato bolestivá doba žádá. Cítíme vděk za její i náš vlastní hlas. Vítejte tuto knihu, která nepochybně sjednotí mnohé názory, ruce i srdce. Ať splní svůj příslib! Ať každý z nás splní svůj příslib.

Matthew Fox je autorem 31 knih, včetně titulů *Original Blessing*, *The Coming of the Cosmic Christ* (vyšlo také česky: *Příchod kosmického Krista*), *A Spirituality Named Compassion*, *Occupy Spirituality*, *Hildegard of Bingen: A Saint for Our Times* a *Meister Eckhart: A Mystic Warrior for Our Times*.

Úvodní slovo

Joanny Macyové

TATO KNIHA JE PRŮVODCEM. Zviditelňuje cesty k naší přirozené vitalitě a k odhodlání účastnit se sebeuzdravování našeho světa. Popisuje formu skupinové práce, která se plynule vyvíjela od sedmdesátých let a pomohla statisícům mužů a žen po celém světě objevit vzájemnou odpovědnost a odvahu jednat i přes rychle se zhoršující sociální a ekologickou situaci.

Tuto práci mohou lidé vykonávat sami – a tímto způsobem zasáhla život bezpočtu lidí. Nejúčinnější však je provádět ji ve skupinách, protože její metody jsou interaktivní a jejich síla je synergická. Délka seminářů se pohybuje od jednoho dne po celý lunární cyklus, ale použité metody mohou přinést významné vhledy do skutečného stavu našich životních podmínek i v krátkodobějších časových rámcích, například v rámci školních hodin nebo na setkání věřících. Mohou nám pomoci rozvinout nový vztah s okolním světem – nejen tím, že v lidech probudí nadšení k ochraně života, ale že také upevní jejich vzájemnou sounáležitost, která je skutečnější než naše strachy a dokonce skutečnější než naše naděje.

Jsem si vědoma, že Metoda obnovy spojení patří nám všem. A to uvědomění ještě zvyšuje můj vděk za to, jak události, role a zaměření v mém životě – jako matky, vědkyně, aktivistky – poskytl půdu pro její zakořenění a rozvoj. Duchovní a filozofické živiny obsažené v této půdě zahrnovaly mé předky, kteří byli protestantskými kazateli, život Ježíše i texty hebrejských věštců. Během posledních padesáti let bylo toto mé dědictví po předcích přepracováno a osvětleno buddhismem, za což vděčím laskavým a šlechetným učitelům z Asie a studiu na škole probuzení ve Spojených státech, kde jsem se nadechla pro teorii systémů. Tato teorie má blízko k učení buddhismu, a já jsem díky ní získala porozumění, které mě připravilo na pochopení dopadu hlubinné ekologie a formovalo Metodu obnovy spojení od samého začátku.

Můj život praktickým a strategickým způsobem plyne v souladu s podstatou mé práce. Více než padesát let aktivismu mi umožňuje poučit se z činností, jichž jsem se účastnila. Když jsem se podílela na přípravě vyhlášky o přijatelném bydlení v hlavním městě a následně připravovala projevy pro Národní městskou ligu, rozvíjelo hnutí za občanská práva můj život do čím dál větší šířky. Hnutí za novou společnost a jeho semináře zaměřené na makroanalýzu změnilo náš rodinný život a plně se vtisklo do Metody obnovy spojení. Hnutí proti jaderné energii, které mě dovedlo až za brány jaderných elektráren Seabrook a Three Mile Island a také do měst zamořených černobylskou havárií, bylo hnací silou a kolébkou naší práce v rámci části Metody obnovy spojení, kterou nazýváme Hluboko v čase. Dalším zdrojovým proudem pro Metodu obnovy spojení bylo šrílanské hnutí Sarvódaja šramadána i roky, které jsem věnovala přípravě knihy o jeho strategiích pro uspořádání vesnic vycházejících z učení Máhatmy Gándhího a buddhismu. Dvě pro

mě nejtrvalejší ponaučení z učení Sarvódaja jsou: „pracuj odspodu nahoru“ a „důvěřuj inteligenci lidí“.

Každý, kdo pracuje s Metodou obnovy spojení, má své vlastní zdroje, které může nabídnout. Spoluautorka této knihy Molly Brownová čerpá ze svého dětství v Los Alamos, kde sídlí Národní laboratoř Los Alamos, a také ze svého výcviku a praxe v oblasti psychosyntézy, ze schopnosti intuitivně chápat teorii systémů a své současné práce pro ochranu sopky Shasta před pleněním korporacemi. Další kolegyně vnášejí svou průpravu a dovednosti do oblasti umění a přírodovědy nebo jako ministryně, učitelky či farmářky. Mým přáním je, abyste se vy, kdo čtete tuto knihu, obraceli při práci s Metodou obnovy spojení k vašim vlastním zkušenostem a silným stránkám.

Od prvního veřejného semináře pořádaného v roce 1978 bylo cílem a duchem Metody obnovy spojení spíše pomáhat lidem otevřít oči, než říkat jim, co vidí a co by si měli myslet.

Naším cílem bylo *odblokovat zpětnovazební smyčky*, aby lidé mohli důvěřovat svým vlastním zkušenostem a projevit pravdivost toho, co vidí, cítí a o čem vědí, že se děje v jejich světě. Základní záměr Metody obnovy spojení – poskytnout kdykoli vhodný lék – je nesmírně cenný v době, kdy vláda řízená korporacemi zesiluje svou kontrolu veřejného mínění.

Během přípravy tohoto nového vydání *Návratu do života* jsme se spolu s Molly pozastavily a ohlédly zpět na období od prvního vydání knihy. V krátké době po uvedení George W. Bushe do Bílého domu Nejvyšším soudem Spojených států amerických došlo k nečekaným, hlubokým a dramatickým změnám, které poskytly volnou ruku ekonomickým silám, jež plní Zemi a ožebračují lidi. Stali jsme se bojácným davem, jemuž je odpírána pravda, a potřeba veřejné kontroly a nesouhlasu je větší než kdykoli předtím.

Vývoj událostí zakaluje naši budoucnost, proto věříme ve schopnost mysli rozpoznávat a rozhodovat se. Přes všechny reálné i uměle vytvářené strachy, navzdory rychle postupující destrukci, zamlžování a odvracení pozornosti, je stále ještě možné se vrátit k pramenům života. V lásce, která nás ukotvuje na této živé planetě, můžeme najít ryzost, odvahu a sebeúctu k osvobození se z našeho upoutání k chorobné ekonomice, která obchoduje se smrtí.

Po šestatřiceti letech je to stále Metoda obnovující spojení, je však propracovanější. Můžeme ji připodobnit k meči bódhisattvy *Maňdžuśrího*, který je připraven proniknout skrze zmatení a klamy, jež obtáčejí mysl. Ráda vám představím její ostré nástroje, které nás osvobozují od všeho, co nepotřebujeme a co nechceme. Zamýšlím se nad tím, jak její techniky odhalují to, co *chceme* – a jak se nám nabízí a čeká, až po ní společně sáhneme.

Joanna Macyová

Úvodní slovo

Molly Young Brownové

POPRVÉ JSEM JOANNU MACYVOU potkala v roce 1987 na setkání Interhelpu, organizace založené Joanninými kolegy, kteří chtěli sobě i dalším lidem pomoci reagovat na situace ohrožující jejich přežití. K našemu dalšímu kontaktu došlo na semináři s Joannou v zimě roku 1991, kde jsem se seznámila s její vizí *jaderného opatrovnictví*. Joannina práce mě zvlášť přitahovala vzhledem k tomu, že jsem dětství prožila v jaderném městě Los Alamos v Novém Mexiku. Cítila jsem určitou karmickou vazbu k otázkám radioaktivních materiálů, a tak jsem začala působit v projektu jaderného opatrovnictví, který Joanna zahájila. Když jsem se příští podzim přihlásila ke studiu na škole Starr King School for the Ministry, která je členem Graduate Theological Union sídlící v Berkeley, zapsala jsem se na Joanniny přednášky hlubinné ekologie, na nichž jsem se blíže seznámila s oblastí systémového myšlení, hlubinné ekologie a angažovaného buddhismu a které mi pomohly porozumět jejich vzájemnému propojení.

Brzy jsme s Joannou začaly spolupracovat: editovaly jsme (spolu s Wendym Oserem, Franem Macym a dalšími) tři obsažná čísla

publikace *Nuclear Guardianship Forum* a přednášely v rámci jednoletého kurzu zaměřeného na aplikované myšlení o živých systémech na California Institute of Integral Studies. Začala jsem nabízet přednášky a semináře o této práci prostřednictvím mých kontaktů v oboru psychosyntézy a pokračuji v nich dodnes.

Když mě Joanna požádala, abych se stala spoluautorkou prvního vydání její knihy, chopila jsem se příležitosti skloubit svou lásku k psaní s láskou k této práci a láskou k této ženě. Matthew Fox psal ve své předmluvě o Joannině prorockém hlasu a její schopnosti ho šířit mezi další lidi. Psaní této knihy spolu s Joannou mi pomohlo rozvíjet můj vlastní prorocký hlas a posílit odvahu psát, mluvit a jednat v zájmu této Země, o což jsem celý život usilovala.

Chtěla bych se krátce podělit o svůj příběh a objasnit, co mě přivedlo k této práci. Vyrůstala jsem v Los Alamos v Novém Mexiku, a získala tak intenzivní zkušenost s tím, co historička Hannah Arendtová nazvala „banálnost ďábla“. Trvalo mi část mého dospělého života, než jsem si plně uvědomila, jak naprosto defektní byly hypotézy přijaté vědecko-vojenskou kulturou, která tam převládala – a jak se dobří a láskyplní lidé mohli dopustit takového zla.

Los Alamos leží uprostřed lesnatých hor na severu Nového Mexika, a proto mi během mého dětství byla příroda hřištěm. Od útlého věku jsem tábořila, stravovala se a hrála si venku, a rozvinula tak silný vztah ke stromům, horám, potokům a živočichům. A zároveň mě nenásilně formovaly původní americké a hispánské kultury této oblasti.

Má rodina však byla součástí vědecké obce (i když ani jeden z mých rodičů nebyl vědcem), a tak jsem se vedle křesťanského Boha naučila uctívat boha vědy. Pamatuji si, jak jsem se účastnila dne otevřených dveří pro rodiny pracovníků laboratoře, což byla vzácná příležitost dostat se za bezpečnostní plot a uvidět něco z toho, čemu se tam lidé věnují. Přístroje, mlžné komory,

urychlovače, inkubátory a tkáně studované pod mikroskopem – to vše mi učarovalo. Když jsem vyrůstala, chtěla jsem se stát vědkyní. Chtěla jsem získat přístup k tajemnému vnitřnímu chodu světa.

Dozvěděla jsem se také, že správný způsob myšlení se opírá o *logiku a racionálnost*, je podložený vědeckými daty a zasazený do rámce měřitelných parametrů. Pokud něco nemůže být změněno a zopakováno v laboratoři, jako by neexistovalo. A i tak bylo nutné obhájit své přesvědčení a hypotézy před přísnou (a často nepřátelskou) kritikou jiných vědců. Naučila jsem se, že pocity a představy mají ve vědeckém myšlení málo místa a že nejlepší bude o těchto věcech nediskutovat. O pocitech a snech bylo přijatelné švitořit na dívčím večírku, ale v reálném světě pro ně nebylo místo.

Téměř o 50 let později, v roce 1996, jsem si při svém hledání vize uvědomila zřetelněji než kdykoli předtím, jak tato „pouze účelová racionalita“ (výraz zavedený Gregorym Batesonem) pokřivila vrozenou morálku lidí v Los Alamos – a ve svém důsledku umožnila napáchat vážné škody vůči světu. Nakonec jsem dokázala prolomit své vlastní popírání komunity, z níž pocházím, a pochopila jsem, jak vážně mě toto pokřivení v době, kdy jsem tam vyrůstala, ovlivnilo. Během hledání vize mi bylo špatně od žaludku a vzpomněla jsem si, jak často mě jako dítě bolelo břicho a že jsem hodně času trávila v ordinaci školních ošetřovatelek, hlavně ve školce a v první třídě. Když jsem se soustředila na pocity neklidu a bolesti, jež byly tak podobné tomu, co jsem pociťovala jako dítě, položila jsem si otázku: „Co je tím klíčem? Před jakým hluboce zasunutým traumatem jsem se celý život chránila?“ A najednou jsem to pochopila. Má rodina se přestěhovala do Los Alamos v roce 1945, jen pár měsíců po svržení bomb na Hirošimu a Nagasaki. Jsem přesvědčená, že jsem tehdy věděla – jak to malé děti dokážou – že něco není v pořádku. Určitě jsem slyšela zprávy v rádiu a hovory lidí

o pumových útocích na Hirošimu a Nagasaki. Na nějaké úrovni jsem musela vědět, že lidé v Los Alamos mají s tím, co se tam stalo, něco společného. Došlo mi, že město existuje pouze kvůli laboratorii, která provádí jaderný výzkum zaměřený primárně na jaderné zbraně, a instinktivně jsem musela vědět, že ta práce je nemorální. Dokonce i plán výměnného obchodu „Jádro za mír“, halasně propagovaný v Los Alamos v padesátých letech, byl jen promyšleným ospravedlněním hlavního úsilí laboratoře – vyrábět zbraně hromadného ničení. To dobré, co vzešlo z práce laboratoře, nemohlo ospravedlnit to špatné. Jako dítě jsem tohle všechno na hluboce nevědomé úrovni *věděla*.

Nicméně od celé společnosti, ode všech lidí okolo mě, všech, kdo byli v mém životě důležití, jsem slyšela pouze racionalizace, ospravedlnění a klamání. Byli jsme zvláštní lidé vykonávající důležitou a specifickou práci pro společnost, chránění od ostatního světa ploty a hlídanými branami. Přestože jsem byla hrdá na titul „jaderné město“, cítila jsem v srdci bolest a zmatek ohledně jeho skrytých významů. I když jsem zřejmě nikdy vědomě neuvažovala o tomto hlubokém rozporu, mé tělo jej zaznamenalo – hlavně má trávicí soustava. Nemohla jsem to strávit. A jako dítě závislé na okolí jsem o tom nemohla ani mluvit.

Jak bych si mohla připustit, že milí a dobří lidé, které jsem milovala a obdivovala, se zabývají destruktivní prací, když si to ani oni sami nepřiznávali? Jak bych mohla zpochybnit mýtus celé mé komunity?

Můžu si v hlavě přehrávat pásy s racionálním odůvodněním a stále mají sílu mě mást. „Museli jsme bombu vymyslet dřív než nacisté“ a pak, po porážce Německa, „jsme museli zastavit Japonce.“ Všichni jsme slyšeli ospravedlnění pro svržení bomb na Hirošimu a Nagasaki, a přesto většina z nás pocítuje hlubokou bolest

z obrovského utrpení, jež bylo důsledkem tohoto takzvaně oprávněného jednání. Podobné emoce ale byly v Los Alamos zakázané. Emoce by mohly zpochybnit chování, které bylo tak umně ideově odůvodněné.

Los Alamos není jediné místo, kde byla použita praxe skrývání a popírání přečinů a vymyšlení jejich propracovaného, takzvaně rozumného ospravedlnění. Na tomto sebeklamu se podílí celá struktura korporátního kapitalismu – ignorujeme a zakrýváme nesmírné škody páchané na životním prostředí, ubližování jiným tvorům i utiskovaným lidem na celém světě i v naší vlastní zemi. To vše pro zisk hrstky lidí a pohodlí některých z nás. Příliš mnoho morálních lidí, kteří dodržují zákony, chodí do kostela a milují své rodiny, jezdí ve sportovních vozech, brázdí oceány na výletních parnicích a konzumují geneticky upravenou potravu, aniž by měli povědomí o tom, jaká je skutečná cena těchto krátkodobých požitků.

Život ve společnosti, jež popírá bolest, kterou způsobuje, v nás vytváří hluboký konflikt, ale proti tomu, abychom o tom mluvili, nebo si toho dokonce všímali, jsou vybudovaná rafinovaná, silná a komplexní tabu. Být dobrý – a dokonce být *inteligentní* – znamená souhlasit s veřejným klamáním, podobně jako se vzájemně sdílí opojení v rodině alkoholiků. Jestliže ale s těmito tabu souhlasíme a popíráme pravdu naší vnitřní moudrosti, což jsem sama tak dlouho dělala, škodíme sami sobě i vnějšímu světu.

Věřím, že můžeme toto popírání přetnout a podívat se pozorně a kriticky na nefunkční ekonomický systém, který ovládl lidstvo a ničí náš systém na podporu života. My přece nejsme sebestřední, arogantní, chtiví a pohrdající jinými lidmi a životními formami. Ne! Byli jsme ovládnuti choromyslnou a nepřátelskou kulturou své vlastní pošetilé výroby věcí. Získejme zpět naše skutečné lidství: láskyplné, šlechetné, pečující, propojené a radostné, hrdinné,

vytrvalé, ochotné překonávat útrapy jako součást života, tvořivé a moudré a sídlící v srdci.

Metoda obnovy spojení, tak jak ji popisujeme v této knize, nám může pomoci vzít si naše skutečné lidství zpět. Cítím hluboký vděk za to, že se spolu s mou drahou přítelkyní Joannou účastním „Velkého obratu“ ke společnosti podporující život.

Molly Young Brownová

1

Zvolit si život

*Jak započít mé pění
v tuto smutnou noc, jež se snáší?
Tuto tíživou noc mé srdce vyhasne
a vstříc mi letí tma, co mne plaší.
Tuto tíživou noc mé srdce vyhasne.*

– žalm medicinmanky kmene Papago

*Vzývám nebesa a zemi, aby dnešního dne na tvůj účet
zaznamenaly, že jsem před tebe postavil život a smrt,
požehnání i prokletí – zvol si proto život,
aby živ byls ty i tvé potomstvo.*

– Deuteronomium 30.19

ŽIJEME V DOBĚ, KTERÁ JE pro tuto planetu výjimečná. Jsme technicky zdatnější a máme větší znalosti, než by si naši předci jen mohli pomyslet. Teleskopy nám umožňují pronikat časem a pozorovat události z počátku vesmíru. Díky mikroskopům můžeme pátrat po kódech v jádru organického života. Pomocí satelitů

zjišťujeme globální vzorce klimatu a zvyky skrytě žijících zapadlých národů. Naše schopnosti elektronického sledování neponechávají žádný aspekt života nikoho z nás v bezpečí před zvědavým zrakem korporací a vlády. Kdo by si třeba ještě před sto lety dokázal představit tak nezměrný rozsah informací a dovedností?

Zároveň jsme svědky ničení života v míře, jakou v dosavadní historii nezažila žádná z předchozích generací. Naši předkové samozřejmě znali války, epidemie a hladomory, dnes ale nejde o jeden malý lesík tady a kousek zemědělské půdy či několik ryb jinde. Dnes vymírají celé druhy a celé kultury, zanikají ekosystémy v celosvětovém rozsahu, nevyjímaje ani mořský plankton, který vyrábí kyslík.

Vědci nám poskytují informace o rizicích spojených s vypalováním deštných pralesů, spalováním fosilních paliv, vypouštěním toxického odpadu do ovzduší, půdy a moře a používáním chemických látek, jež narušují ochrannou ozónovou vrstvu planety. Jejich varování ale málokdo věnuje pozornost, protože svět ovládla společnost průmyslového růstu.* Naše ekonomika vyžaduje stálý nárůst dobývání a spotřeby zdrojů. Pro společ-

Stejně jako nepřetržitě rostoucí nádor nakonec zničí svůj život podporující systém zahubením svého hostitele, tak i trvale rostoucí světová ekonomika pomalu ničí svého hostitele, ekosystém Země.

— Lester Brown
State of the World, 1998

nost průmyslového růstu je planeta Země dodavatelským závodem i odpadní stokou. Tělo planety je nejenže narušováno těžebními jámami a přeměňováno v obchodovatelné zboží, ale slouží také jako *odpadní jámka* pro různé toxické produkty průmyslové výroby. Pokud má někdo pocit, že se tempo

* Za tento termín vděčíme norskému filozofovi Sigmundu Kvaloyovi. Používáme ho proto, že je obsažnější než termín kapitalismus – platí totiž také pro státem řízené průmyslové ekonomiky založené na růstu.

zrychluje, nemýlí se, protože logika společnosti průmyslového růstu je exponenciální a vyžaduje nejen *růst*, ale také zvýšení jeho tempa a podílu na trhu. Logika trvalého nárůstu spotřeby zdrojů a rostoucích trhů vede k čím dál zřetelnější globální nadvládě korporací, které si zajišťují své bezpečí vojenskými pohrůzkami, intervencemi a okupací.

Společnost průmyslového růstu vytváří v celém světě velké utrpení. Buddhističtí společenští myslitelé si uvědomují, že zde působí institucionalizované formy tří vzájemně se podporujících *jedů*, které jsou kořeny všeho utrpení lidstva: nenasytlosti, agrese a klamání. Konzum můžeme chápat jako institucionalizovanou nenasytlost, vojensko-průmyslový komplex jako institucionalizovanou agresi a státem a firmami ovládaná média jako institucionalizované klamání. Z toho vyplývá, že ve společnosti průmyslového růstu nejsme konfrontováni ani tak s nějakými ďábelskými silami, ale s obecnými „hříchy“, k nimž jsou náchylní všichni lidé. Vyplývá z toho také, že pokud se tyto hříchy stanou institucionalizovanými jako svébytné politické, ekonomické a právní prostředky, dosáhnou míry autonomie, která se vymkne kontrole a možnosti vědomého ovlivnění zúčastněnými stranami. Toto pochopení nás může motivovat k tomu, abychom se příliš neodsuzovali, ale pracovali na osvobození sebe i jiných lidí zotročených těmito institucionalizovanými jedy.

Každopádně ničíme život na této planetě bezpříkladným způsobem. Co zanecháme těm, kteří přijdou po nás? Co s nimi bude? Jsme příliš zaneprázdnění, abychom o tom přemýšleli, a zavíráme svou mysl před děsivými scénáři útrap spojených s řešením devastace a znečištění, které po sobě zanecháváme.

Až tak daleko jsme zašli. Život, který je v nás, přetrval tisíciletí zkoušek, vyvíjel se přes nesčetné výzvy a nese v sobě velký potenciál

do budoucna. Nicméně pavučina živých systémů se rozpadá, a můžeme tak přijít o všechno. Hospodinova slova pronesená Mojžíšem dnes platí doslova: „Postavil jsem před tebe život a smrt, a proto si zvol život.“

Ještě stále se můžeme rozhodnout pro svět, který podporuje život

Můžeme si zvolit život. Přestože čelíme takovým záležitostem, jako je globální změna klimatu, celosvětové jaderné znečištění, hydraulické štěpení hornin, těžba způsobem odříznutí celých vrcholků hor, extrakce dehtových písků, hlubokomořské vrtání či genetické inženýrství v produkci potravin, stále ještě si můžeme zvolit život. Stále ještě můžeme jednat pro zachování světa vhodného pro život.

Je zásadní si uvědomit, že *své potřeby můžeme uspokojit, aniž bychom ničili systém, který podporuje život*. Máme potřebné vědecké znalosti i technické prostředky. Víme, jak vypěstovat dostatek nefalšovaných a nemodifikovaných potravin, a máme pro to zdroje. Víme také, jak chránit čistý vzduch a vodu. Potřebnou energii můžeme vyrábět pomocí solárních, větrných a přílivových elektráren nebo technologiemi využívajícími řasy a houby. Máme metody pro kontrolu porodnosti, můžeme zpomalit růst populace nebo ji i snížit. Máme technické a sociální mechanismy k odzbrojení, odvrácení válek i k tomu, aby každý mohl hlasovat v rámci demokratických samospráv. Dokážeme zapojit naši morální představitivost, abychom uvedli životní styl člověka a spotřeby do souladu s živými systémy na Zemi. Vše, co potřebujeme, je společné odhodlání.

Zvolit si život znamená vybudovat společnost, která život podporuje. Podle Lestera Browna z organizace Earth Policy Institute

„udržitelná společnost uspokojuje své spotřeby, aniž by ohrozila vyhlídky příštích generací“. Společnost, která podporuje život, na rozdíl od společnosti průmyslového růstu funguje v rámci únosnosti systému podporujícího život. Platí to regionálně i planetárně, jak ve smyslu zdrojů, které spotřebovává, tak i v rámci svých odpadů.

Zvolit si život v této planetární době je velké dobrodružství. Lidé na celém světě si začínají uvědomovat, že toto dobrodružství vzbuzuje větší odvahu a solidaritu než jakákoli vojenská akce. Nespočet lidí organizuje, učí se novému a jedná – od středoškolských studentů revitalizujících potoky pro tření lososů, po sousedy ve městech, kteří vytvářejí komunální zahrady na nevyužívaných pozemcích, od příslušníků původních národů, kteří blokují těžbu ropy a stavbu produktovodů na území svých předků, po vesnické ženy, které do svých obcí zavádějí solární technologie a technologie na čištění vody.

O těchto různorodých aktivitách, které lidé vykonávají v zájmu života, se nejspíš nedočteme v novinách ani se o nich nedoslechneme ve zprávách, ale pro naše potomky jsou důležitější než cokoli jiného. Pokud tento svět zůstane obyvatelný pro příští generace, bude to díky tomu, že se nám podařilo zvládnout přechod od společnosti průmyslového růstu ke společnosti podporující život. Až se naši potomci ohlédnou zpátky na tuto historickou dobu, uvědomí si revolučnost našich akcí zřetelněji než my dnes. Možná budou tuto dobu nazývat časem Velkého obratu.

Budou ji považovat za převratnou. Zatímco zemědělská revoluce trvala staletí a průmyslová několik generací, tato ekologická revoluce musí proběhnout v rozmezí roků. Musí také být vědomá a kromě politického hospodářství bude zahrnovat nové návyky, hodnoty a přesvědčení, které ekonomické změny podpoří.

Volba našeho příběhu

Příběhem rozumíme naši verzi reality, optiku, skrze niž pozorujeme a chápeme, co se právě děje v našem světě. Svůj příběh prožíváme často nevědomě, nepochybujeme o něm a považujeme jej za jedinou realitu.

Zdá se, že v dnešním industrializovaném světě se počet nejčastěji prožívaných příběhů omezil na tři. Považujeme za vhodné účastníkům seminářů vysvětlit, že tyto tři příběhy se v okolním světě odehrávají souběžně, a jsou tedy všechny „pravdivé“. Každý si můžeme vybrat ten, který chceme podporovat a o němž si myslíme, že poskytuje nejširší a nejpřínosnější perspektivu.

1. **Tak jako obvykle** je příběh společnosti průmyslového růstu. Je zastáván a předkládán politiky, manažerskými školami, korporátními společnostmi i médii jimi ovládanými. Jeho určujícím předpokladem je, že není příliš potřeba měnit způsob našeho žití a hlavním cílem je jít kupředu. Hospodářský pokles a extrémní klimatické podmínky jsou jen dočasné potíže, z nichž se určitě zotavíme, a dokonce z nich budeme profitovat.

Dochází k celkové přeměně od společnosti, jejíž organizační princip je pyramidální, ke společnosti, jejíž podoba má kruhovitý tvar. Lidé jsou nyní propojeni, nikoli hierarchicky uspořádáni. Lidé a životní prostředí jsou propojeni, nikoli hierarchicky uspořádáni.

– Gloria Steinemová

2. **Velký rozklad** je příběh, který předkládají environmentalisté, nezávislí novináři a aktivisté. Poukazuje na pohromy působené příběhem „Tak jako obvykle“. Je to důkaz podložený zprávou o pokračující pomatenosti společnosti a o zhroucení biologických, ekologických a sociálních systémů.

3. **Velký obrat** je příběh, který slyšíme od těch, kdo jsou si vědomi

„Velkého rozkladu“ a nepřejí si, aby měl poslední slovo. Zahraňuje nové, tvořivé odpovědi, které podpoří přechod od společnosti průmyslového růstu ke společnosti podporující život. Jeho hlavním záměrem je spojit se s druhými lidmi a konat v zájmu života na Zemi.

Velký obrat*

Podívejme se pohledem příštích generací v širším časovém kontextu na to, jak rozhodování mnohých jednotlivců i skupin dnes dodává hybnou sílu tomuto Velkému obratu. Můžeme si díky tomu uvědomit, že Velký obrat probíhá souběžně ve třech oblastech či dimenzích, které se vzájemně posilují. Jedná se o:

1. akce na snižování škod působených Zemi a tvorům na ní žijících,
2. analýzu a transformaci základů našeho společného života,
3. hlubokou změnu hodnot a pohledu na svět.

Každá z těchto oblastí je pro vybudování společnosti podporující život nezbytná. Mnozí z nás se zapojují do všech tří. Lidé, kteří vcelku nenápadně pracují v zákulisí některé z těchto tří oblastí, se pravděpodobně za aktivisty nepovažují, my je však za ně

* Výraz Velký obrat je kulturní mem, který se objevil v osmdesátých a devadesátých letech 20. století. Měl vyjadřovat revoluční povahu změn, které byly pokládány za nezbytné pro uchování života na Zemi. Craig Schindler a Gary Lapid použili tento termín jako název své knihy vydané roku 1989 (Craig Schindler a Gary Lapid., *The Great Turning: Personal Peace, Global Victory*. Bear & Co, 1989), v níž zastávali myšlenku odvrácení se od války k míru. Tento termín se znovu spontánně objevil při přehrávání rolí v rámci Metody obnovy spojení, když lidé promlouvali jménem bytostí z budoucnosti v rámci technik napojení se na předchozí i příští generace.

považujeme. Chápeme jako aktivistu každého, kdo jedná s vyšším cílem než získat osobní prospěch nebo výhody.

1. Pozdržovací akce na obranu života

Asi nejviditelnější oblastí Velkého obratu jsou různorodé aktivity pro zpomalení tempa destrukce působené společností průmyslového růstu. Mohou mít formu politickou, legislativní či právní nebo to mohou být i přímé akce. Říkáme jim *pozdržovací akce*, protože jejich cílem je udržet pozice a získat čas na realizaci systémových změn. Pozdržovací akce mohou mít různé formy:

- dokumentování zlobných vlivů společnosti průmyslového růstu na ekosystémy, zdraví zvířat i lidí a na jejich práva,
- vyzrazení a zveřejnění nelegálních a protiústavních aktivit korporací a vlád,
- šíření petic a posílání dopisů redaktorům a funkcionářům, psaní článků, blogů a knih, lobování u zákonodárců,
- pořádání přednášek, promítání filmů, předkládání návrhů na veřejných místech, organizování studijních a akčních skupin,
- noční hlídky, pochody a další projevy protestu,
- právní akce proti korporacím a vládním agenturám,
- kampaně za zbavení či vzdání se práva či majetku,
- bojkoty a demonstrace před institucemi a podniky na protest proti nespravedlivým a nebezpečným praktikám,
- dlouhodobé protestní tábory, jako jsou například tábory za zachování klimatu organizované ve Spojeném království,
- blokády výstavby ekologicky škodlivých a vojenských zařízení,

- občanská neposlušnost směřovaná proti vládám a společnostem, včetně vstoupení na cizí pozemky a symbolického ničení, projevy odporu proti placení daní, neuposlechnutí nařízeného přestěhování,
- poskytnutí útočiště lidem, kterým hrozí protiprávní zatčení,
- protestní hladovky,
- poskytnutí přístřeší, jídla, ambulantního ošetření a právní pomoci lidem obzvláště pronásledovaným společností průmyslového růstu.

Postupy, strategie a organizace, na které jsou pozdržovací akce cíleny, zahrnují:

- těžbu, přepravu a rafinaci fosilních paliv,
- jadernou energetiku a výrobu a testování jaderných bomb,
- hydraulické štěpení,
- těžbu uranu a těžkých kovů,
- těžbu metodou odstranění vrcholku hory,
- odlesňování,
- genetické úpravy,
- rybolov pomocí vlečných sítí, tenatových sítí a rybářských zpracovatelských lodí,
- privatizaci vody (čerpání a lahvování),
- zemědělství založené na chemii a tovární farmy,
- zneužívání zvířat,
- tajné mezinárodní obchodní dohody (např. Transpacifické partnerství a Transatlantické obchodní a investiční partnerství),
- ničení občanských svobod a ústavních práv, včetně práva na reprodukci, a masové sledování lidí korporacemi a vládami,

- vojenské invaze a okupace,
- mučení a popravy,
- vedení válek pomocí dronů,
- zbrojní průmysl a obchod,
- ničení suverenity původních národů,
- hromadné věznění, věznění na samotce, nucená výživa a vězeňský průmyslový systém,
- dlouhodobé zbavení osobní svobody a deportace nelegálních imigrantů, včetně dětí,
- obchod s lidmi a otroctví,
- bezdomovectví, hlad a nezaměstnanost,
- péči o zdraví založenou na zisku a nekalé praktiky farmaceutického průmyslu, včetně jeho tažení proti lidovému léčení a porodním asistentkám,
- napadání státem financované sociální a zdravotní podpory, jako je např. program sociálního zabezpečení a federální program zdravotního pojištění ve Spojených státech,
- financování politických kampaní korporacemi,
- kořistnický finanční kapitalismus a všechny jeho formy: pohledávky z kreditních karet, studentské úvěrové půjčky, rizikové hypotéky, zajišťovací fondy a jejich deriváty.

Klimatické změny jsou globálním násilím proti životnímu prostředí, živočišným a rostlinným druhům i samotnému člověku. Jakmile to nazveme pravým jménem, můžeme začít mluvit o našich skutečných prioritách a hodnotách.

– Rebecca Solnitová

Zapojení se do prvního rozměru Velkého obratu je vyčerpávající, hrdinská práce. Být středem pozornosti může vyvolat úctu a potlesk mnohých, kteří si uvědomují, co je v sázce. Může to ale způsobovat také stres v důsledku častých krizí,

ztracených bitev, neustálého hledání financování a stupňujících se výhrůžek a násilí na aktivistech.

Protesty a občanská neposlušnost jsou čím dál nebezpečnější, protože úřední osoby vymáhající právo i zákony samotné přistupují k aktivistům tak, jako by to byli teroristé. Potlačují opozici, napadají demonstranty a trestají ty, kteří upozorňují na nekalé praktiky organizací. Šoková taktika, svévolné zatýkání a policejní brutalita se toleruje, a dokonce podporuje. Jak roste míra odkrývání praktik korporátní říše a jejího ohrožení, jsou její násilné reakce čím dál otevřenější a lhostejnější k veřejnému mínění.

Tento druh aktivismu je často trestán, a proto můžeme cítit potřebu se poněkud stáhnout a nadechnout se. Nepociťujeme kvůli tomu vinu, protože ve skutečnosti svou věc neopouštíme, ale rozhodujeme se pokračovat v práci na Velkém obratu jinou formou. Je to stejné, jako když se husa letící v čele hejna unaví a přesune na místo, kde bude využívat proudu vzduchu rozráženého husami letícími před ní. Její místo v čele mezitím převezme jiná husa.

Pozdržovací akce jsou velmi potřebné, neboť umožňují získat čas, zachránit životy, ekosystémy, druhy i kultury a také část genofondu pro budoucí společnost podporující život. K dosažení této nové společnosti ale nepostačují. K tomu je nutné zavést systémy a struktury, jež budou více vyhovovat našim společným potřebám.

2. Transformace základů našeho společného života

Také tento druhý rozměr Velkého obratu je nezbytný – a sice proto, abychom sebe i planetu oprostili od škod způsobených společností průmyslového růstu. Má tyto dvě stránky:

1. Porozumění dynamice kapitalismu korporátních společností, včetně právních a řídicích struktur, které ho podporují.

2. Vytváření struktur založených na vnitřní autoritě a právech občanů, abychom si mohli sami vládnout a chránit základy našeho veřejného života.

Které předpoklady a dohody umožňují nestoudný blahobyt několika málo lidí a zbídačování ostatních? Jaké smlouvy nás udržují v nenasytné ekonomice, která Zemi, naše větší tělo, využívá jako dodavatelský závod i odpadní stoku? Jaké právní struktury brání tomu, aby místní komunity mohly legálně určovat svou vlastní budoucnost a bránit se před zkázou působenou korporacemi?

To není příjemná představa. Abychom se na věc podívali jasně, potřebujeme odvahu a důvěru ve vlastní inteligenci. Pokud je najdeme, budeme za to bohatě odměněni. Existují spousty internetových stránek, blogů a publikací, které demystifikují chod společnosti průmyslového růstu. Přes její zjevnou moc si uvědomujeme také její křehkost a závislost na naší poslušnosti, na klamání, utajování, kontrole a vynucování.

Nacházíme se v době hlubokých změn, která naléhavě vyžaduje nové způsoby myšlení, a nikoli zachování současného stavu. Kapitalismus ve své současné formě nemá ve světě místo.

— Klaus Schwab,
zakladatel
Světového ekonomického fóra

V rámci tohoto druhého rozměru *Velkého obratu* si nevšímáme jen strukturálních příčin globální krize. Uvědomujeme si také osvědčené i nové způsoby, jak lépe sloužit obecnému dobru. Tyto dvě snahy jdou ruku v ruce. Používají stejné mentální svaly, stejný druh znalostí a je pro ně společná touha po uvedení do praxe. Na mnoha místech, jako výhonky zeleně prodírající se sutinami, klí-

čí sociální a ekonomická opatření, jejichž cílem je chránit nás před bezprávím a zhoubou. Zpočátku může být obtížné je postřehnout,